

1954

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

BİLGİ BELGE MERKEZİ(BBM)

Döküman Bilgileri

EMO BBM Yayın Kodu	: 182
Makalenin Adı	: Türkiye Santral Çöplüğü Oldu
Makalenin Yayın Tarihi	: 05/06/2007
Yayın Dili	: Türkçe
Makalenin Konusu	: Gereksiz enerji yatırımları
Makalenin Kaynağı	: referans Gazetesi,05/06/2007
Anahtar Kelimeler	: enerji,santral
Yazar 1	: Referans Gazetesi

Açıklama

Bu doküman Elektrik Mühendisleri Odası tarafından açık arşiv niteliğinde olarak bilginin paylaşımı ve aktarımı amacı ile eklenmiştir.

Odamız üyeleri kendilerine ait her türlü çalışmayı EMOP/Üye alanında bulunan veri giriş formu aracılığı ile bilgi belge merkezinde yer almasını sağlayabileceklerdir. Ayrıca diğer kişiler çalışmalarını e-posta (bbm@emo.org.tr) yolu ile göndererek de bu işlemin gerçekleşmesini sağlayabileceklerdir. Herhangi bir dergide yayınlanmış akademik çalışmaların dergideki formatı ile aynen yer almaması koşulu ile telif hakları ihlali söz konusu değildir.

Elektrik Mühendisleri Odası Bilgi Belge Merkezi'nde yer alan tüm bilgilerden kaynağı gösterilerek yararlanılabilir.

Bilgi Belge Merkezi'nde bulunan çalışmalardan yararlandığında, kullanan kişinin kaynak göstermesi etik açısından gerekli ve zorunludur. Kaynak gösterilmesinde kullanılan çalışmanın adı ve yazarıyla birlikte belgenin URL adresi (http://bbm.emo.org.tr/genel/katalog_detay.php?katalog=2&kayit=182) verilmelidir.

Türkiye santral plğ oldu

Enerji açığını kapatmak için yapımı teşvik edilen fuel oil çalışan santrallerin yarısı, artan yakıt fiyatları nedeniyle kapandı.

05.06.2007-7:28

Türkiye'nin sürekli artan enerji ihtiyaı nedeniyle geçtiğimiz yıllarda teşvik edilen fuel oil ile çalışan otoprodüktör santraller, 5 yılda yüzde 156 artan yakıt fiyatları ve yüzde 82'lik vergi nedeniyle çalışamaz duruma geldi.

Türkiye'de değişik glerde yaklaşık 1000 adet otoprodüktör santral yapıldı. Bunların toplam yatırım tutarının yaklaşık 20-25 milyar euror olduğu tahmin ediliyor. Ancak son birkaç yılda santrallerin yarısı kapandı veya satabilenler ise Irak'a satıyor. Bu yatırımların heba olmaması gerektiğini söyleyen sanayici, fuel oil'deki yüksek verginin indirilmesini ve kendilerine doğalgaz fiyatından fuel oil verilmesini istiyor.

Türkiye'nin artan enerji ihtiyacına yetişemeyen devlet, özel sektörü de bu alana çekebilmek için, geçtiğimiz yıllarda enerji üretimini teşvik etmişti. Bazı firmalar yaptıkları özel anlaşmalarla enerji üreterek, piyasaya elektrik satarken, çok sayıda şirket ise kendi ihtiyaı olan enerjiyi üretebilmek için santral yaptı. Bu şekilde çalışan, değişik glerde yaklaşık 1.000 tane otoprodüktör santral yapıldı. Ancak son birkaç yıldır yakıt fiyatlarında yaşanan aşırı yükselme nedeniyle, otoprodktrler teker teker stop düğmesine basmaya başladılar. Yaklaşık 25 milyar euro yatırımla ortaya çıkan bu santrallerin heba olmamasını isteyen sanayici, fuel oil'deki yüksek verginin düşürülerek, bu tesislerin çalışmasının sağlanmasını istiyor.

Kahramanmaraş'taki otoprodüktör santralini geçtiğimiz günlerde stop eden Kipaş Holding Yönetim Kurulu yesi Ahmet ksz, büyük yatırımlarla ortaya çıkan bu tesislerin susturulmasının milli servetin kaybı olduğunu belirterek, "Bu şekilde çok sayıda tesis var. Enerji açığı olan Türkiye'de bu tesisler önemli bir işlev üstleniyordu. Büyük yatırımlarla ortaya ıktı. Birkaç yılda boşa çıkmamalı. Petrol ve petrol ürünleri bütün dünyada yükseliyor. Ama bizdeki fiyatlar dnyadakinin neredeyse iki katı yüksek. Bu sorun, fuel oil'deki yüksek vergiden kaynaklanıyor. " diye konuştu.

Çıplak fiyata yüzde 82 vergi

Dünyadaki petrol fiyatlarına paralel olarak fuel oil fiyatları 2002-2007 arasında yüzde 156.37 oranında artış gösterdi. 2002 yılında tonu 266 milyon 300 bin TL iken (266.3 YTL) yıllara göre dalgalanma göstererek 2007'de 682.7 YTL'ye ulaştı. Oysa 2007 yılı başı itibariyle santrallarda kullanılan 6 numara fuel oilin rafineri fiyatı ton başına 373.16 YTL . Buna 204 YTL TV ilave ediliyor. Ayrıca 1.42 YTL gelir payı ekleniyor. 578.58 olan çıplak fiyata bu kez de 104.14 KDV ilave edilerek, yani rafineri çıkış fiyatının üzerine yüzde 82.84 oranında değişik vergiler ilave edilerek, 682.72 YTL'den piyasaya satılıyor.

Haksızlığın burada başladığını belirten Ahmet ksz, şunları söyledi: "Fuel oil fiyatları dünya ile aynı fiyatta değilki. Hiç olmazsas TV'de indirim yapılarak, fuel oil fiyatları doğalgaz ile eşitlenebilir. Bu vergilerden dolayı fuel oil ile çalışan santrallara haksızlık yapılıyor. Sürekli zarar ederek alıştıramazsınız. Milyarlarca dolarlık yatırımlar heba edilmemeli. Ayrıca bu santrallerin ürettiği elektrik kadar, intirkonnekte sistemden enerjiye ihtiyaç duyulacak. Bunu karşılayacak üretim olmadığı için kesinti olmak zorunda. Buda milli ekonomiden kayıp demektir. Bir yolu bulunup, bu santrallerin çalışması sağlanmalıdır."

Tüpraş'ın ihracatı da arttı

Bu arada, santralların kullanımının düşmesinin de etkisiyle Tüpraş'ın fuel oil ihracatı da hızla artıyor. 2003 yılında 419 bin ton ihracat yapan Tüpraş, 2004'te 1 milyon ton, 2005 yılında 1.4 milyon ton, 2006 yılında da 2.1 milyon tonluk ihracata ulaşıyor. Bu ihracatın dünya fiyatlarından yapıldığına dikkat çeken Ahmet ksz, "İç piyasada tüketilemeyen bu fuel oil, dünya fiyatlarıyla ihraç ediliyor. Devlet bundan KDV bile alamıyor. Oysa vergilerde belli bir miktar indirim yapılarak, santrallere satışı yapılabilir" diye konuşt.

20-25 milyar dolarlık yatırım

Türkiye'de enerji sıkıntısını önlemek için otoprodktrler geçmişte teşvik edilmişti. Bu sayede çok sayıda firma kendi elektrikliğini üretmek için yatırım yaptı. Santral tribinleri ve makineleri satan Vartsila firmasının yetkilisi Anıl Genç, bu şekilde yaklaşık 1.000 adet santral yapıldığını, ancak yükselen yakıt fiyatları nedeniyle yarısının alıştırılmadığını kaydetti. Bu tür santralların kurulu gücüne göre, 3 milyon ile 50 milyon euro arasında yatırımla ortaya çıktığını söyleyen Anıl Genç, bin santralin ortalama 20-25 milyar euroluk yatırımla ortaya çıktığını kaydetti.

Irak ve Arnavutluk'a satımlar

Öte yandan, petrol fiyatlarının tüm dünyada yükseldiğini ve bu sorunun fuel oil kullanan bütün işletmelerin ortak sorunu olduğunu kaydeden Kojenerasyon Derneği Başkanı zkan Ağış ise "Dernek olarak, herhangi bir sbvansiyondan yana değiliz. Belli bir konuda sübvansiyon sağlanması demek, diğer alanlarda da aynı hakkı doğurur. Bu da piyasa kurallarıyla bağdaşmaz. Petrol rnlerinde veya doğalgazda herhangi bir sübvansiyon, ekonomideki taşların yerinden oynaması anlamına gelecektir. Bu tür işletmelerin yapabileceği iki Őey var. Ya teknolojik yeniliğe giderek, verimliliği arttıracaklar ve zarardan kurtulacaklar veya satacaklar. Bu konuda Irak büyük pazar. Arnavutluk'ta da bu konuda önemli talep oluşmaya başladı" dedi.

Fuel Oil'in son 6 yıllık fiyat seyri (Ton):		
Yıllar	Fiyatı	Artış oranı(%)
2002	266.300.000	-
2003	362.931.000	36,28
2004	374.460.000	3,17
2005	496.41	32,56
2006	664.36	33,83
2007	682.72	2,7
2002-2007 değişim:	156,37	

Fiyat nasıl oluşuyor (Ton/YTL -Ocak 2007)	
Rafineri fiyatı:	373.16
TV:	204.00
Gelir Payı:	1,42
KDV'siz fiyatı:	578.58
KDV :	104.14
Satıy Fiyatı:	682.72
Tüpraş'ın fuel oil ihracatı (1000 Ton)	
2003-	419.1
2004-	1.007.8

2005-	1.411.7
2006-	2.117.5

Yasal altyapı nasıl doğdu?

1984'e kadar gerek konutlarda, gerekse sanayide tüketiciler, bulabildikleri elektrikle yetinmek zorundaydılar. 19 Aralık 1984 yılında Meclis'ten geçen 3096 sayılı yasa, özel kişi ve kuruluşlara kendi elektriğini üretecek tesisi kurma yetkisini verdi. Bu yasaya göre özel sektör, kar amaçlı olarak elektrik santrali kurabiliyor, işletebiliyor ve ürettiği elektriği TEAŞ'a, TEDAŞ'a veya özel sektöre satabilecekti.

Sonraki yıllarda kendi elektriğini üretmek maksadıyla kurulan ve adına Otoprodüktör denen bu kuruluşa tanınan teşvikler getirildi ve çok sayıda kuruluş kendi tesisini kurdu. Halen de yürürlükte olan teşviklere göre kendi elektriğini üretmek maksadıyla kurulmuş olan Otoprodüktör, yüzde 100 vergi indirimi, yatırım mallarında yüzde 100 gümrük muafiyeti sağlıyor. Ayrıca, kojenerasyon yani temiz enerji üretim tesisi kurduğu için de yabancı finans kuruluşlarından ve fonlardan çok cazip krediler sağlayabiliyor.

- * Otoprodüktör santral kurulmasına yüzde 100 vergi indirimi ve gümrük muafiyeti tanınıyor.
- * Bu teşvikle değişik güçlerde kurulan otoprodüktörlerin sayısını bini buldu.
- * Ancak 2002-2007 arasında fuel oil fiyatları yüzde 156 oranında arttı.
- * Bir santralin maliyeti, gücüne göre 3 milyon ile 50 milyon euro arasında değişiyor.
- * Bazı firmalar santrallerini sökerek, Irak veya Mısır gibi ülkelere satıyor.

REFERANS

www.habermeydani.com